

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มทอผ้าไหมตำบลลูกตึง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม The Development of Strengthened Management Model of Kud Rang Silk Weaving Group, Kud Rang District, Maha Sarakham Province

สุนทรียา ไชยปัญหา¹ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร² และสัณญา เคนาภูมิ³

Sonthareeya Chaipanha¹, Saovalak Kosolkittiamporn² and Sanya Kenaphoom³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลลูกตึง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม แนวคิดของการวิจัย ประกอบด้วย บริบทชุมชนตำบลลูกตึง ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหม และปัจจัยที่ทำให้กลุ่มทอผ้าไหมสามารถพัฒนาแนวทางการเพิ่มศักยภาพและความร่วมมือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลลูกตึง กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น พระสงฆ์ ตัวแทนครู ตัวแทนชาวบ้าน นักวิชาการจากหน่วยงานสนับสนุน และนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา รวมจำนวน 45 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participatory action research) ในพื้นที่ศึกษา โดยมีคณะผู้วิจัยและประชากรเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ดำเนินการและติดตามประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม ตำบลลูกตึง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

1. สมาชิก การดำรงอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังจึงขึ้นอยู่กับสมาชิกเป็นสำคัญ ดังนั้น 1.1) สมาชิกจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง 1.2) สมาชิกจะต้องมีวินัยต่อตนเองทั้งในการออมเงินและการจ่าย 1.3) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต 1.4) ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและความชำนาญเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ 1.5) ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และ 1.6) ดูแลและใช้สินทรัพย์ต่างๆ ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังอย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อสมาชิก

2. คณะกรรมการดำเนินการกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง จะต้อง 2.1) มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและดำเนินการ 2.2) ต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่สมาชิก 2.3) มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ 2.4) รู้จักใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ และ 2.5) หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ; กลุ่มทอผ้าไหมตำบลลูกตึง

¹ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ป.ร.ด. (ยุทธศาสตร์การพัฒนากุณิมาศ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 24 มีนาคม 2556 รับตีพิมพ์ 10 พฤษภาคม 2556

ABSTRACT

This research is aimed at studying and developing the strengthened management model of Kud Rang silk weaving group, Kud Rang district, Maha Sarakham Province. The conceptual framework consisted of the community context of Kud Rang district, the management capabilities, guidelines of enhancing management capabilities, guideline of the cooperation of Kud Rang silk weaving group, and factors enhancing management capabilities and developing the cooperation. Data sources consisted of Kud Rang silk weaving group members, and folk wisdom groups, including community leaders, local experts, Buddhist monks, the teacher representatives, the villager representatives, the academicians from supporting organization, and the academicians from educational organization which were 45 persons in total. The research was the participatory action research. The researchers and the target population participated in the study; operated, monitored and evaluated the study. The data was analyzed through content analysis, and then presented through data description.

The strengthened management models of Kud Rang silk weaving group, Kud Rang district, Maha Sarakham Province were as follows:

1. The existence of Kud Rang silk weaving group importantly depended on group members. Therefore, the group members must: 1) understand their own role, 2) be self-disciplined in saving and paying money, 3) follow sufficiency economy philosophy, 4) select anyone who has skills, knowledge, abilities and professionals to operate the group, 5) work based on integrity and honesty, and 6) maintain the assets to be appropriate, worthy and valuable for the group members.

2. The committee of the Kud Rang silk weaving group are required to: 1) be responsible for management and operation, 2) work with transparency, honesty and be trustworthy among members, 3) set good system of internal control and adequate for operational aspects, 4) use the accounting information for management and decision-making, and 5) regularly learn more knowledge for efficient management.

Keywords : Strengthening Management Model ; Kud Rung Silk Weaving Group

บทนำ

บทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุล ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรและบริบทของสังคมไทย หวังพึ่งพิงความรู้ผู้เชี่ยวชาญ เทคโนโลยี เงินลงทุนหรือตลาดจากภายนอกประเทศ จนเกินไป ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายทุนกระจายความเจริญและกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนและในพื้นที่ แผนพัฒนา ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) จึงต้องเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยการอัญเชิญ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการซึ่งแนวทางเอาตัวรอดจากวิกฤติต้องหันมาพึ่งตนเอง ดังพุทธ

สุภาษิตที่กล่าวว่า อตฺตํหิ อตฺตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน สร้างทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง จุดเริ่มต้นของการพัฒนา ควรเริ่มที่ทัศนคติของชุมชนหน่วยย่อยของสังคม ตัวชุมชนต้องเกิดความอยากมี อยากเป็นและอยากได้ในใจ เกิดแรงจูงใจยึดสู้ยกฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น เป็นพลังขับ (Drive) ภายในฝันที่จะสร้างโอกาสให้กับตน อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงของตนเองและลูกหลาน ต้องการพ้นจากความทุกข์ที่เป็นอยู่ ทั้งนี้หากชุมชนมีแรงจูงใจจะทำแล้วถือว่าพลังขับเคลื่อนได้เกิดขึ้นแล้วจากภายใน (สัญญา เคนาภูมิ, 2551 : 228-229) แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ จำเป็นต้องแก้ที่ระบบย่อยที่ต้องสนับสนุนชุมชนให้มีความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและยั่งยืนนั่นเอง

ความเข้มแข็งของชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือกัน เพราะความสามารถของชุมชนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการรวมกลุ่มให้เป็นพลังที่เข้มแข็ง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของคนในชุมชน ความสำเร็จนั้นจะขึ้นอยู่กับกิจกรรมกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มว่าสามารถพัฒนาตนเองได้มากน้อยแค่ไหนและมีการให้บุคคลนั้นเป็นคน คิด เป็น แก้ปัญหาเป็น ตัดสินใจด้วยเหตุผลสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุภาภรณ์ อุณเมตราจิต, 2526 : 79) การส่งเสริมการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มต่อเนื่องทั้งในด้านวิชาการ และผลประโยชน์ร่วม ทุกคนมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน เมื่อกลุ่มเจริญเติบโต มีสมาชิกมากขึ้น กลุ่มก็จะมีพลังเคลื่อนไหว (พัฒน บุญยรัตน์พันธ์, 2549 : 151) เมื่อกลุ่มมีการพัฒนา กลุ่มจะทำหน้าที่เป็นเสมือนศูนย์กลางของความรู้ โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับสมาชิกกลุ่ม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด การบริหารกลุ่ม เช่น การเป็นสมาชิกที่ดี การประชุม การใช้สิทธิหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ได้เรียนรู้ระบบการทำงานด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจจาก การปฏิบัติจริง สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวได้ (จรัญ พุฒิมวงค์, 2538 : 2)

กลุ่มทอผ้าไหม ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เดิมทีนั้นครัวเรือนที่ทอผ้าไหมมีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหมไปพร้อมๆ กัน การทอผ้าไหมของกลุ่มสตรีแม่บ้านกุดรังเริ่มครั้งแรกในปี 2526 สมาชิกให้ความสนใจมีการรวมกลุ่มเพิ่มพูนทักษะกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหม และหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านเงินทุน สร้างอาคารและอื่นๆ และได้ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2540 โดยหน่วยงานพัฒนาชุมชนส่งชุมชนไปเรียนการทอผ้าไหมที่อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งขึ้นชื่อเรื่องผ้าไหมมัดหมี่ หลังจากกลับมารวมกลุ่มสมาชิกสอนคนอื่น ๆ ต่อมา และได้ช่วยกันระดมทุนคนละ 100 บาท รวมประมาณ 40 คน เพื่อนำไปซื้อเส้นไหมมาให้สมาชิกทอ ต่อมาในปี 2544 มีการจัดประกวดผ้าไหมในงานบุญเบิกฟ้าและงานกาชาด จาก 300 ชิ้น ซึ่งผ้าลายสร้อยดอกหมากของกลุ่มถูกใช้เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของจังหวัด ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมาก ของอำเภอกุดรัง จังหวัด

มหาสารคาม ได้รับรางวัลประกวดผ้าไหมจากงานบุญเบิกฟ้าและงานกาชาด ประจำปี 2544 ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป 4 ดาว ประจำปี 2547 จากการได้รับคัดเลือกจากทางจังหวัด ในปี 2544 ทำให้มีคนรู้จักมากขึ้น นอกจากนั้นยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดร้อย-แก่น-สาร ได้ช่วยเหลือให้ความรู้แก่กลุ่มในการนำผ้าไหมมาแปรรูปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จ ส่วนเศษผ้าไหมชิ้นเล็กๆ ที่แต่ก่อนเคยทิ้งไป ก็นำมาประดิษฐ์เป็นของอื่นๆ เช่น ผีเสื้อถุงย่าม เป็นต้น

ภายหลังจากการได้ลงไปสำรวจพื้นที่ในครั้งแรกเมื่อช่วงเดือนตุลาคม 2553 สอบถามข้อมูลพื้นฐานจากคุณสมจิตร์ บุรินอก (2553 : สัมภาษณ์กลุ่ม) ประธานกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง และสมาชิกกลุ่มทำให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มในเบื้องต้นและมีการจัดเวทีประมวลปัญหาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องของการทำวิจัยและการหาโจทย์วิจัยร่วมของกลุ่ม ทำให้ทราบถึงความต้องการของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง ซึ่งต้องการพัฒนากลุ่มของตนเองให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่และต้องการช่วยหนุนเสริมกันเองภายในตำบลให้ก้าวไปพร้อมๆ กัน โดยปัญหาหลัก ก็คือ ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม ขาดความสามัคคี การตลาดไม่กว้างขวาง ต้องการปรับปรุงผลิตภัณฑ์และขาดกระบวนการในการพัฒนากลุ่ม ส่วนแนวทางการแก้ไขกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรังต้องการวิธีการผลิต และคิดค้นหารูปแบบและแนวทาง การแปรรูปผลิตในการรองรับนโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นต้น ดังนั้นกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง ในพื้นที่ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม นับเป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาไปสู่การเพิ่มศักยภาพของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง และสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่มโดยเน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

คำถามการวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคามมีศักยภาพด้านการบริหารจัดการเนื่องจากรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ 1) พื้นที่ทำการศึกษากลุ่มทอผ้าไหม ในเขตตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม 2) ระยะเวลาของการศึกษาเริ่ม 1 ตุลาคม 2553 ถึง 30 กันยายน 2554 3) กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ บริบทชุมชนตำบลกุดรัง ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหม แนวทางความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหม ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มทอผ้าไหมสามารถพัฒนาแนวทางการเพิ่มศักยภาพและความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรังให้ดีขึ้น และ 4) ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น พระสงฆ์ ตัวแทนครู ตัวแทนชาวบ้าน นักวิชาการจากหน่วยงานสนับสนุน นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา รวมจำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติให้ข้อมูลได้ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) และเป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ โดยโจทย์ของการวิจัยเกิดขึ้นในพื้นที่วิจัย คณะผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรเป้าหมายแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการให้ข้อมูลได้ดีที่สุด ดังนี้ 1) สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง จำนวน 25 คน 2) กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น จำนวน 3 คน พระสงฆ์ จำนวน 1 รูป ตัวแทนครู จำนวน 1 คน ตัวแทนชาวบ้าน จำนวน 5 คน 3) นักวิชาการจากหน่วยงานสนับสนุน จำนวน 1 คน และ 4)

นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา จำนวน 1 คน รวมจำนวน 45 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม PAR (Participatory action research) ในพื้นที่ศึกษา โดยมีคณะผู้วิจัยและประชากรเป้าหมาย เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ดำเนินการและติดตามประเมินผลระยะแรก โดยกำหนดกระบวนการศึกษา ดังนี้ 1) กลยุทธ์ในการดำเนินโครงการได้ใช้กิจกรรมต่างๆ ดังนี้ กิจกรรม AIC (Appreciation influence control) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลข่าวสาร 2) กิจกรรมการประชุมเพื่อสร้างอนาคตร่วมกันโดยเป็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของผู้แทนกลุ่มโดยเฉพาะหลากหลายสถานะซึ่งแตกต่างกันและมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนั้นมารวมกันทำงานและสร้างวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อให้ได้แผนหรือแนวทางปฏิบัติ และ 3) กิจกรรม SWOT เป็นการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของกลุ่มธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง

การรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการจัดทำเวทีประชาคมด้วยกระบวนการดังนี้ 1) เตรียมบุคลากรประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2) ประสานงานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) จัดทำข้อมูลพื้นฐานธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง 4) จัดทำเวทีประชาคมร่วมกันระหว่างชุมชนธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังและกลุ่มประชากรเป้าหมายอื่น และ 5) จัดทำเวทีประชาคมเพื่อทำความเข้าใจ แก่ไข และพัฒนาแผนการดำเนินการร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เชิงพรรณนาโดยการใช้เหตุและผลในการวิเคราะห์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดทำเวทีประชาคมเพื่อการจัดการธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดทำเวทีประชาคมของกลุ่มสนทนาเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ของธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม

ถูกต้องตามแนวคิดของ SWOT analysis 3) การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและเศรษฐกิจฐานให้กับธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมถูกต้อง และ 4) สังเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลถูกต้อง อำเภอถูกต้อง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่เป็นอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลถูกต้อง จากการวิเคราะห์ศักยภาพของการบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลถูกต้อง มีประเด็นที่ค้นพบ ดังนี้ 1) ด้านการดำเนินงาน กลุ่มสมาชิกจะมีการจดบันทึกข้อมูลเป็นตัวเลขจากการดำเนินงานเป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลที่บันทึกจะง่ายต่อการทำความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม ไม่มีความซับซ้อนมากนัก สมาชิกในกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่วนการจัดจำหน่ายสินค้าส่วนมากจะจำหน่ายภายในจังหวัด และต่างจังหวัด และการตัดเย็บเสื้อผ้าแต่ละครั้งก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า โดยให้ลูกค้าเลือกแบบตามต้องการก่อนแล้วจึงทำการตัดเย็บ ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตจะใช้เวลาประมาณไม่เกิน 30 วัน 2) ด้านการบริหารจัดการ ชุมชนตำบลถูกต้องมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นธรรม มีระเบียบข้อบังคับกลุ่มชัดเจน มีการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละบุคคล ทำให้งานออกมามีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นยังทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้มแข็ง และมีความรักสามัคคีและเอื้อเฟื้อต่อกันอีกด้วย ปัจจุบันสังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สมาชิกจึงได้มีการลงความเห็นให้สินค้าจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่ม ผักขาย, ตามร้านค้า ศูนย์ OTOP เป็นต้น 3) กลยุทธ์ในการทำงาน กลุ่มทอผ้าไหมในชุมชนตำบลถูกต้องดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมมีกลยุทธ์ในการทำงาน ดังนี้ การจัดทำแผนธุรกิจ การพัฒนาคณะกรรมการกลุ่มให้มีศักยภาพ การสร้างเครือข่ายภาคีร่วมพัฒนา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย และการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก โดยกลยุทธ์ดังกล่าวได้บูรณาการเข้ากับกระบวนการทำงานของกลุ่ม เริ่มจาก ขั้นตอนการเตรียมการผลิตโดยการประชุมวางแผน ขั้นการดูแลรักษาแปลงปลูกหม่อนโดยสมาชิกในกลุ่ม ขั้นการเพาะเลี้ยงตัวไหม โดย

สมาชิกกลุ่ม ขั้นการสาวเส้นไหม โดยสมาชิกกลุ่ม ขั้นการทอผ้าไหม ขั้นบรรจุ ขั้นการจัดจำหน่าย และ 4) ด้านองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มทอผ้าไหมในชุมชนตำบลถูกต้องดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหม ได้ยึดแนวทางการดำเนินงานตามแนวทาง 5 ก ซึ่งมีกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนที่สนใจร่วมกันในการทอผ้าไหม จัดตั้งกลุ่มขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มก็ต้องมีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม โดยมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกภายในกลุ่ม การอยู่ร่วมกันของคนจำนวนมากจึงต้องมีการตั้งกฎกติการ่วมกัน สมาชิกและคณะกรรมการบริหารกลุ่มจึงได้ประชุมร่วมกันเพื่อร่างกติกา ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มขึ้น และเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องจึงได้มีการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อใช้เป็นกองทุนของกลุ่มโดยกลุ่มมีกิจกรรมทอผ้าไหมร่วมกันเมื่อทอผ้าไหมได้นำผ้าไหมมาจำหน่ายให้กับกลุ่ม โดยที่คณะกรรมการกลุ่มได้รับการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงานของกลุ่ม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการทำงานของคณะกรรมการร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และภาคีพัฒนาต่างๆ จึงต้องให้ร่วมมือกัน ในลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อพัฒนาระดับศักยภาพของกลุ่ม

2. แนวทางเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่มของกลุ่มทอผ้าไหมให้ดีขึ้น แนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม อำเภอถูกต้อง จังหวัดมหาสารคาม ควรดำเนินการดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนการบันทึกตลาดลายผ้าไหมลายต่างๆ ลงสื่อ อย่างง่าย เช่น การบันทึกลงกระดาษกราฟ หรือการบันทึกภาพ เพื่อเป็นหลักฐาน หรือเป็นสื่อในการถ่ายทอดให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลาได้ พัฒนาความรู้ของคณะกรรมการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการตลาด และการออกแบบผลิตภัณฑ์ พัฒนาสมาชิกกลุ่ม โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มมีหน้าที่หลักในการดำเนินการผลิต ให้มีความรู้ด้านการผลิต ซึ่งอาจเป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยเฉพาะการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากและลายอื่นๆ ให้มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานการผลิตของผ้าไหมตำบลถูกต้อง อำเภอถูกต้อง จังหวัดมหาสารคาม นอกจากนี้ส่งเสริมการพัฒนาการ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมให้หลากหลายยิ่งขึ้น และพัฒนาเครือข่าย เพื่อให้กลุ่มมุ่งสู่จุด

หมายโดยการสร้างเครือข่ายเพิ่มขึ้น การเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเครือข่าย

3. แนวทางความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง

การดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่ม กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง มีประธานกลุ่มและกรรมการกลุ่มที่รับผิดชอบดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่มด้วย โดยผู้รับผิดชอบด้านการตลาดจะมีช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ในอดีตจะนำไปจำหน่ายตามหมู่บ้านใกล้เคียง หรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับกลุ่มอื่น ส่วนการตลาดในปัจจุบัน กลุ่มมีช่องทางการจำหน่าย 3 แห่ง คือ 1) จำหน่ายที่ศูนย์การผลิตของกลุ่ม จำหน่ายในร้านค้าปลีกในจังหวัดมหาสารคาม จำหน่ายโดยการออกร้านในนิทรรศการต่างๆ และงานเทศกาลประจำปีของจังหวัดมหาสารคาม 2) ตลาดต่างจังหวัด ถือเป็นตลาดหลักของกลุ่ม โดยการจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีกที่เป็นร้านลูกข่ายที่อยู่ต่างจังหวัด และ 3) นอกจากนี้ก็จะมีการจำหน่ายในงานเทศกาลประจำปี และงานเทศกาลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดต่างๆ

4. รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม

ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ 1) สมาชิกการดำรงอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังจึงขึ้นอยู่กับสมาชิกเป็นสำคัญ ดังนั้น สมาชิกจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สมาชิกจะต้องมีวินัยต่อตนเองทั้งในการออมเงินและการจ่าย ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีทักษะความรู้ ความสามารถและความชำนาญเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และดูแลและใช้สินทรัพย์ต่างๆ ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังอย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อสมาชิก และ 2) คณะกรรมการดำเนินการกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง จะต้องมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและดำเนินการ ต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่สมาชิก มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ รู้จักใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ และหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่เป็นอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง

การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมเกิดจาก

การรวมตัวของคนในชุมชนที่สนใจร่วมกันในการทอผ้าไหมจัดตั้งกลุ่มขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มก็จะมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกภายในกลุ่ม การอยู่ร่วมกันของคนจำนวนมากจึงต้องมีการตั้งกฎกติการ่วมกันสมาชิกและคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ จึงได้ประชุมร่วมกันเพื่อร่างกติกา ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มขึ้น และเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องจึงได้มีการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อใช้เป็นกองทุนของกลุ่มโดยกลุ่มมีกิจกรรมทอผ้าไหมร่วมกันเมื่อทอผ้าไหมได้นำผ้าไหมมาจำหน่ายให้กับกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง คณะกรรมการกลุ่มจึงควรได้รับการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงานของกลุ่ม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการทำงานของคณะกรรมการร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และภาคีพัฒนาต่างๆ จึงต้องให้ร่วมมือกัน ในลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อพัฒนาระดับศักยภาพของกลุ่ม

2. ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มทอผ้าไหมสามารถพัฒนาแนวทางการเพิ่มศักยภาพและความร่วมมือ ประกอบด้วย การติดต่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย การตรวจสอบผลการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP product champion) การสำรวจสภาพปัจจุบันของกลุ่มทอผ้าไหม การวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ การดำเนินการปรับปรุงกระบวนการผลิต การพัฒนาให้เกิดระบบควบคุมคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ การส่งตัวอย่างเพื่อการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มทอผ้าไหม มีอุปกรณ์เครื่องมือการผลิตเป็นเทคโนโลยีพื้นบ้านค่าใช้จ่ายในการดูแลการซ่อมบำรุงต่ำ สิ่งทอชุมชนเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์สิ่งทอชุมชนมีคุณภาพ มีการรวมกลุ่มกันย่อมมีโอกาสดีในการพัฒนาการสนับสนุนจากหน่วยงาน ผลิตภัณฑ์สามารถแปรรูปเป็นสินค้าที่หลากหลาย ต้นทุนด้านแรงงานการผลิตต่ำ มีแรงงานหรือกำลังการผลิตจำนวนมาก เนื่องจากมีอาชีพด้านการเกษตรทำนา ส่งผลให้สตรีมีเวลารว่างจากการทำนาทอผ้ามากขึ้น เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ภายในชุมชน ผู้นำกลุ่มมีศักยภาพในการพัฒนาและการรักษาผลประโยชน์ และ

สภาพทางสังคมที่เอื้ออำนวยก่อให้เกิดพลังในการรวมกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณ รักธรรม (2517 : 167 - 169) ได้กล่าวถึงวิธีการที่จะทำให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มเอง อีกว่า แต่ละคนก็จะมีหน้าที่ต่างๆ ในกลุ่มตามที่ได้ตกลงและตาม ความถนัดของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ประสาน งาน และการพึ่งพากันและกันในกลุ่ม การพึ่งกันในกลุ่มมักจะ เริ่มจากการพึ่งพิงตามขั้นตอน กล่าวคือ เมื่อมีการทำงานก็จะต้อง พึ่งพิงอย่างต่อเนื่องจากการเริ่มต้นเพื่อให้งานเป็นไปติดต่อกันจน ลสิ้นสุดกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจัดกระทำอยู่บนเป้าหมายของ กลุ่มที่ได้ร่วมกันตั้งไว้หากกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มอาจ มี หลายๆ ประการ หรืออาจมีวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียวก็ได้ เช่น เดียวกันกับ แนวคิดของ เมืองทอง เขมมณี (อ้างถึงในพินาน วงศ์ภัย, 2533 : 22 - 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกลุ่มที่ ทำให้กลุ่มทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกล่าวถึงสมาชิกและ กลุ่มว่า สมาชิกยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่ม โดยพยายามปฏิบัติ หน้าที่ของแต่ละคนจนสุดความสามารถ เพื่อให้กลุ่มปฏิบัติหน้าที่ จนบรรลุอุดมการณ์ที่กำหนดไว้ โดยที่แต่ละคนมีความรู้สึกว่ สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่าเทียมกัน สมาชิกมีความ รักดีต่อกัน ซึ่งแสดงออกโดยสมาชิกมีความซื่อตรงต่อกัน สมาชิกได้ช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกัน เพื่อสนอง ความต้องการของแต่ละคน สมาชิกมีความไว้วางใจกัน สมาชิก มีความสามารถที่จะดำเนินงานเป็นกลุ่ม โดยสามารถปฏิบัติหน้าที่ ของตนได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะมิบทบาทเป็นผู้นำหรือสมาชิกใน กลุ่มก็ตาม สมาชิกเชื่อในความสามารถของเพื่อนสมาชิก ว่า สามารถทำสิ่งที่เป็นไปได้ให้สำเร็จได้ ซึ่งความรู้สึกนี้จะเป็แรง กระตุ้นให้สมาชิกพัฒนาตนเอง สมาชิกพร้อมจะช่วยเหลือกัน เสมอ เมื่อถึงคราวจำเป็น สมาชิกจะพยายามช่วยเหลือเพื่อน สมาชิกจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ สมาชิกมีความมั่นใจในการตัดสินใจด้วยตนเอง กลุ่มมี บรรยากาศที่มีลักษณะให้ความสนับสนุนสมาชิก โดยเปิดโอกาส ให้สมาชิกยอมรับข้อเสนอแนะ คำวิจารณ์ ข้อมูล และการติชม ซึ่งกันและกัน แล้วร่วมพิจารณาให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมของ กลุ่ม และ กลุ่มพยายามช่วยสมาชิกแต่ละคนในการพัฒนาตนเอง เช่น ให้สมาชิกมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำงานร่วม กันเป็นกลุ่ม นอกจากนั้นยังมีผลงานวิจัยที่ยืนยันผลการวิจัยครั้ง นี้ เช่น รังสรรค์ และคณะ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่

มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนในประเทศไทย พบว่า ปัจจัย ภายในและภายนอกมีผลต่อการพัฒนาหรือความสำเร็จของธุรกิจ ชุมชน/เครือข่ายร่วมกัน ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของ ธุรกิจชุมชน/เครือข่ายประกอบด้วยทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการ คณะกรรมการของกรณีศึกษาส่วนใหญ่ เป็นผู้มีพฤติกรรมดี ซื่อสัตย์ เสียสละ มีความสามารถ และได้ รับการยอมรับจากผู้นำและชุมชนในชุมชนนอกจากทรัพยากร มนุษย์แล้วเงินทุนก็เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญเช่นกัน ปัจจัย ภายในที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ระบบการจัดการ ซึ่งพบว่า ระบบการจัดการของธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สมบูรณ์นัก นอก เหนือจากการรวมแล้วองค์ประกอบอื่นของการจัดการ ได้แก่ สมาชิกและพนักงานยังมีได้ทำงานอย่างที่ควรจะเป็น และ ประเด็นที่น่าเป็นห่วง คือ การจัดการที่ดำเนินการอยู่ในธุรกิจ ชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มึระบบเท่าที่ควรสำหรับปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ลักษณะพื้นฐานของชุมชน (พื้นฐานความ คิดในการทำงานร่วมกัน ชื่อเสียงทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ดั้งเดิม) องค์กสรสนับสนุน ซึ่งมีความหมายรวมถึงตั้งแต่ความ สามารถของเจ้าหน้าที่ วิธีการในการส่งเสริม และรูปแบบและ ขนาดของการให้ความช่วยเหลือ นอกจากองค์กสรสนับสนุนแล้ว คู่ค้าก็ถือว่าเป็นอีกองค์กสรหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ ชุมชน/เครือข่าย การศึกษาในประเด็นนี้ได้ข้อสรุปว่าการมีคู่ค้าที่ ดีโดยเฉพาะคู่ค้ารายใหญ่ที่มีความต่อเนื่องเป็นปัจจัยที่มีผลต่อ การพัฒนาอย่างมาก และ สัญญา เคนาภูมิ (2551) การวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง โดยศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจ ชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง พบว่า 1) นโยบายส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน ได้แก่ นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และ การออกพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ทำให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและมาตรการหลาย อย่างเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 2) ภาวะ ผู้นำที่โดดเด่น ได้แก่ ความเสียสละ สติปัญญาเฉลียวฉลาดรอบรู้ กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ ซื่อสัตย์สุจริต วิสัยทัศน์กว้างไกล โปร่งใส เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อหยาศัยไมตรีจิตจริงใจ เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ไข สถานการณ์ได้ดี สุขุมรอบคอบ ริเริ่มสร้างสรรค์ และมุ่งมั่นวิริยะ อุตสาหะ 3) ทศณคติของชุมชนมีผลต่อความสำเร็จ คือ ความ ยากมี ยากเป็น และอยากได้ด้วยตัวของตัวเอง ต้องการพึง

ตนเองด้วยการมีอาชีพซึ่งสร้างรายได้ในท้องถิ่นตน 4) การบริหารจัดการ องค์ประกอบการบริหารจัดการที่พบ ได้แก่ วางแผนใช้วิธีการวางแผนแบบมีส่วนร่วม จัดองค์กรที่กะทัดรัดตามความจำเป็น บริหารจัดการบุคลากรตามความสามารถและความถนัดของคน การอำนวยความสะดวก การสั่งการตามความเหมาะสมและโดยผู้นำกลุ่มตัดสินใจได้ทันทีหากเป็นผลดีต่อกลุ่ม การประสานงานซึ่งกันและกันในกลุ่มเป็นไปอย่างฉันทันทีมีทัศนคติแบบคนในครอบครัวเดียวกัน การรายงานและผลประเมินผล ด้วย การประเมินผลตนเอง และการประเมินผลจากหน่วยงานสังกัด การงบประมาณ ด้วยระดมจากสมาชิก ขอสนับสนุนจากองค์กรอื่น และผลกำไรจากกิจกรรม จัดการตลาดแบบบูรณาการ ทั้งรุกและรับด้วยการสร้างแรงจูงใจแก่สมาชิก ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับอัตภาพบนพื้นฐานความสมดุลระหว่างรายรับ รายจ่าย และ 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีรูปแบบดังนี้ ร่วมคิด (Thinking) ร่วมตัดสินใจ (Decision making) ร่วมดำเนินการ (Implementation) ร่วมแก้ปัญหา (Solving) ร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) และร่วมประเมินผล (Evaluation)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจะมีการสนับสนุนตั้งร้านค้าชุมชน OTOP เพื่อให้ชุมชน โดยเฉพาะการนำผลิตภัณฑ์มาวางจำหน่าย และพัฒนาศึกษาเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ของตนเองและเครือข่ายในจุดเดียวกัน โดยวางแผนร่วมกันแลกเปลี่ยนสร้างความมั่นใจและยอมรับที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ มีกฎกติการ่วมกัน นำระบบสหกรณ์มาใช้เพื่อลดค่าใช้จ่ายและช่วยเหลือกันในสวัสดิการ และแลกเปลี่ยนวัตถุดิบอื่นๆ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการบันทึกผลลดรายจ่ายครัวเรือนครัวเรือนต่างๆ ลงสื่อ อย่างง่าย เช่น การบันทึกลงกระดานกราฟหรือการบันทึกภาพ เพื่อเป็นหลักฐาน หรือเป็นสื่อในการถ่ายทอดให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลาได้
3. ควรสนับสนุนการผลิตของกลุ่มโดยการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กระจายทั้งในและต่างประเทศ โดยการส่งเสริมด้านการตลาดทั้งระดับชุมชน ระดับในเมือง และระดับประเทศ
4. การถ่ายทอดเทคโนโลยีแต่ละครั้งควรมีการสร้างวิทยากรท้องถิ่นประจำชุมชน โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม

ควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถเป็นวิทยากร ถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างกันและกันซึ่งเรียกว่า การจัดการความรู้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยอนุเคราะห์จากหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรเป้าหมายที่เข้าร่วมด้วยช่วยกันในการดำเนินการวิจัยให้แล้วเสร็จไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบไปด้วย ท่านประธานกลุ่มทอผ้าไหมฤดูร้อน สมาชิกกลุ่มทั้งหมด หลวงพ่อตัวแทนคณะสงฆ์ ผู้นำชุมชน นักวิชาการจากพัฒนาชุมชน จาก อบต. จากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตลอดจนชาวบ้านในตำบลกุดรังที่ให้ความเป็นกันเองกับคณะผู้วิจัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสมจิตร บุรีนอก ที่เป็นธุระคอยประสานงานระหว่างคณะผู้วิจัยกับกลุ่มทอผ้าไหมฤดูร้อนอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ และทีมงานสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่เป็นธุระหลายๆ เรื่องในการดำเนินงานจนรายงานการวิจัยเรื่องนี้แล้วเสร็จ และขอบคุณเพื่อนร่วมงานทั้งสายวิชาและสายสนับสนุน ประจำ คณะวิทยาการจัดการ และ หลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง ทุกท่านที่ให้งานมาโดยตลอด และที่สุดขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ที่ให้โอกาสคณะผู้วิจัยได้มีเวทีแสดงบทบาทนักวิจัยได้อย่างเต็มความภาคภูมิใจ

เอกสารอ้างอิง

- คุณสมจิตร บุรีนอก. (2553). **ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมฤดูร้อน**. มหาสารคาม ; สัมภาษณ์ : 22 สิงหาคม 2553.
- จรัญ พุเต็งวงศ์. (2538). **กระบวนการทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พัฒนา บุญรัตน์พันธ์. (2549). **การสร้างพลังชุมชนโดยการกระบวนการชุมชน**. กรุงเทพฯ : เลิฟเอนด์ลิฟเฟิลส, พิมาน วงศ์อภัย. (2533). **ปัจจัยที่ส่งเสริมให้องค์กรประชาชนสามารถพึ่งตนเอง : ศึกษากรณีศูนย์บริการสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง อำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สัญญา เคนภูมิ. (2551). **ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง**. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุภาภรณ์ อุ้นเมตรจิต. (2526). “การพัฒนาชุมชนโดยวิธีการศึกษานอกโรงเรียน,” **เอกสารวิชาการภาควิชาพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณ รักธรรม. (2517). **หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

